

Europejskie Standardy dla Użytkowników Testów

EFPA Euro Test

Przetłumaczone za zgodą Europejskiej Federacji Towarzystw Psychologicznych, zaakceptowane przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

tłum.: Teresa Szustrowa, Diana Malinowska i Urszula Brzezińska

KATEGORIA 1. BIERZESZ ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ETYCZNE WYKORZYSTYWANIE TESTÓW

Standard 1.1

Postępujesz w sposób profesjonalny i etyczny

Wymagane zachowania

- a. Promujesz profesjonalne i etyczne standardy i przestrzegasz ich.
- b. Wprowadzasz w życie zgodną ze standardami i dobrą praktyką politykę dotyczącą badań testami i wykorzystywania testów.
- c. Wymagasz, aby ludzie, którzy dla ciebie lub z tobą pracują, przestrzegali profesjonalnych i etycznych standardów.
- d. Komunikujesz się i przekazujesz informacje zwrotne, mając na względzie wrażliwość osoby badanej i innych zainteresowanych stron.
- e. W kontakcie z mediami i za ich pośrednictwem przedstawiasz testy i badania testami w sposób rzetelny i wyważony.
- f. Unikasz sytuacji, w których mógłbyś być osobiście zainteresowany wynikami testu lub tak postrzegany, albo sytuacji, które mogłyby popsuć twoje relacje z klientem.

Standard 1.2

Posiadasz kompetencje w zakresie stosowania testów

Wymagane zachowania

- a. Pracujesz w ramach wyznaczonych przez teorie naukowe i dowody empiryczne.
- b. Posiadasz wiedzę z zakresu teorii testów i psychometrii wystarczającą do używania testów w takim zakresie, w jakim będziesz ich używać.
- c. Znasz swoje ograniczenia w zakresie prowadzenia badania testami, używanych metod testowych, formy prowadzenia badania i nie przekraczasz ich.
- d. Monitorujesz ważne zmiany i postęp w zakresie stosowanych metod prowadzenia badań i narzędzi, których używasz.
- e. Stawiasz sobie i utrzymujesz wysokie osobiste standardy w zakresie kompetencji związanych ze stosowaniem testów.
- f. Monitorujesz zmiany i rozwój w dziedzinie testów i badań testowych oraz w obszarze prawa i polityki, które mogą mieć wpływ na twój sposób stosowania testów.

Standard 1.3

Bierzesz odpowiedzialność za to, jak stosujesz testy

Wymagane zachowania

- a. Oferujesz tylko takie usługi, formy prowadzenia badań testami i narzędzia, w zakresie których masz kwalifikacje.
- b. Przyjmujesz odpowiedzialność za wybór stosowanych testów i za udzielane na ich podstawie rekomendacje.

- c. Dostarczasz osobom badanym jasnych i adekwatnych informacji na temat zasad etycznych i regulacji prawnych dotyczących badań testami.
- d. Dbasz o to, by osoby zainteresowane były poinformowane o odpowiedzialności prawnej i etycznej oraz wynikającej z warunków umowy.
- e. Przyjmujesz odpowiedzialność prawną i etyczną oraz wynikającą z warunków umowy.
- f. Upewniasz się, że badany wyraził świadomą zgodę na udział w badaniu i, że kontrakt pomiędzy osobą badaną a osobą badającą jest jasny i zrozumiały.
- g. Zauważasz niezamierzone konsekwencje użycia testu.
- h. Unikasz działań, które mogą przynieść szkodę uczestnikom badania testami, i wzbudzania w nich niepokoju.

Standard 1.4

Dbasz o to, by materiały testowe były właściwie chronione

Wymagane zachowania

- a. Chronisz dostęp do materiałów testowych, przechowując je w bezpiecznym miejscu i kontrolując, kto może do nich dotrzeć.
- b. Respektujesz prawa autorskie i wszelkie ustalenia z wydawcą testu, w tym wszelkie zakazy kopiowania lub przekazywania materiałów w formie elektronicznej (lub innej) innym osobom, niezależnie od tego, czy posiadają one odpowiednie kwalifikacje, czy nie.
- c. Dbasz o bezpieczeństwo testu, np. przygotowując osoby do badań testami, nie stosujesz prawdziwych materiałów testowych lub innych materiałów ćwiczeniowych, które mogłyby wpłynąć na wyniki tych osób.
- d. Dbasz o to, by narzędzia testowe nie były publicznie przedstawiane ani umieszczane w domenie publicznej w sposób, który mógłby postawić pod znakiem zapytania ich przydatność.

Standard 1.5

Dbasz o to, by wyniki testowe były traktowane poufnie

Wymagane zachowania

- a. Precyzujesz, kto może mieć dostęp do wyników, i określasz poziomy ich poufności.
- b. Wyjaśniasz osobom badanym poziomy poufności wyników przed rozpoczęciem badania.
- c. Udostępniasz wyniki testowe tylko tym osobom, które mają prawo je znać.
- d. Uzyskujesz stosowną zgodę osoby badanej przed ujawnieniem jej wyników osobom zainteresowanym.
- e. Chronisz dane w taki sposób, by mogły je uzyskać tylko te osoby, które mają prawo mieć do nich dostęp.
- f. Ustalasz jasne wytyczne dotyczące czasu przechowywania danych z badania testami umożliwiających identyfikację uczestnika badania.
- g. Usuwasz nazwiska i inne dane identyfikacyjne z baz danych zawierających wyniki archiwizowane dla celów badawczych, normalizacyjnych lub innych celów statystycznych.

KATEGORIA 2. STOSUJĄC TESTY, POSTĘPUJESZ ZGODNIE Z ZASADAMI DOBREJ PRAKTYKI

Standard 2.1

Oceniasz potencjalną użyteczność badania testami w sytuacji diagnostycznej

Wymagane zachowania

- a. Podejmujesz decyzję o badaniu testami na podstawie dogłębnej analizy potrzeb klienta i upewniasz się, że w pełni rozumiesz, jaki jest cel diagnozy.
- b. Ustalasz, czy w badaniu testami mierzone są właściwe konstrukty.
- c. Oceniasz zalety i wady stosowania testów zamiast innych źródeł informacji lub alternatywnych metod oceny (lub łącznie z nimi).

- d. Przedstawiasz racjonalne uzasadnienie dla użycia testów, uwzględniając:
 - dobór metod oceny,
 - tryb badania testami,
 - zainteresowane strony,
 - cel badania testami.
- e. Przeprowadzasz ocenę ryzyka zastosowania danego narzędzia oceny z uwagi na zapewnienie należytej ochrony własności intelektualnej i poszanowania kwestii prawnych, uwzględniając:
 - rodzaj metod oceny,
 - warunki badania testami,
 - tryb badania testami,
 - kontekst pracy i organizacji,
 - zainteresowane strony.
- f. Rozważasz, jak można by użyć łącznie z testami lub zamiast testów innych źródeł informacji.
- g. Wyjaśniasz zainteresowanym stronom korzyści płynące z użycia testów i innych metod oceny.

Standard 2.2

Wybierasz testy adekwatnie do danej sytuacji

Wymagane zachowania

- a. Analizujesz aktualne informacje dotyczące wszystkich potencjalnie możliwych do zastosowania testów (np. informacje zawarte w pokazowych egzemplarzach testu, niezależnych recenzjach lub opiniach ekspertów) przed wyborem konkretnego testu.
- b. Rozważasz, które testy, jeśli w ogóle, są właściwe dla danego kontekstu oceny.
- c. Dokonujesz wyboru testu na podstawie oceny informacji dostępnych w podręczniku dla użytkownika testu i innych dostępnych danych o teście, aby upewnić się, że próba normalizacyjna, rzetelność, trafność, standaryzacja, neutralność, dostępność, język i akceptowalność testu są właściwe z punktu widzenia celu badania.
- d. Określasz rodzaje i formy testów, które zamierzasz zastosować, oraz warunki badania i informujesz o tym zainteresowane strony.
- e. Odpowiadasz na pytania osób badanych dotyczące doboru testów, przekazując im niezbędne informacje umożliwiające zrozumienie, dlaczego został wybrany właśnie ten test.
- f. Określasz sposoby wykorzystania wyników, zakresy ich poufności oraz sposoby zabezpieczenia danych osobowych i informujesz o tym zainteresowane strony.

Standard 2.3

Poświęcasz należytą uwagę kwestii równego traktowania osób badanych testami

Wymagane zachowania

- a. Unikasz kierowania się stereotypowymi opiniami przy wyborze testów, przeprowadzaniu badania i interpretacji wyników.
- b. Oceniasz potencjalną stronniczość testu w odniesieniu do różnych grup osób badanych, uwzględniając kontekst pracy i organizacji oraz warunki badania testami.
- c. Sprawdzasz:
 - i. czy forma badania jest odpowiednia,
 - ii. czy konstrukty, które mają być oceniane, mają zastosowanie w odniesieniu do wszystkich reprezentowanych grup,
 - iii. czy istnieją dowody wskazujące na możliwość wystąpienia różnic między grupami w wykonaniu testu,
 - iv. czy istnieją dowody wspierające zamierzone użycie testu dla różnych grup i wskazujące, że wpływ różnic między grupami, który nie ma związku z głównym celem oceny, jest zmniejszony do minimum (np. różnice w motywacji do udzielania odpowiedzi, symulowaniu lub w stopniu biegłości w czytaniu),
 - v. czy kontekst kulturowy i język testu są właściwe (konieczne mogą być działania dostosowujące).

- d. Interpretujesz wytyczne dotyczące równego traktowania osób badanych w odniesieniu do obowiązującego prawa i polityki lokalnej.
- e. Zapewniasz odpowiednie warunki badania osobom niepełnosprawnym.
- f. Upewniasz się, że osoby przeprowadzające badanie są świadome kwestii równego traktowania osób badanych i biorą je pod uwagę przed, w trakcie i po przeprowadzeniu badania.
- g. Sprawdzasz, czy osoba przeprowadzająca badanie:
 - i. właściwie dostosowała warunki badania do możliwości osób niepełnosprawnych,
 - ii. potrafi biegle komunikować się z osobą badaną w odpowiednim języku,
 - iii. obserwuje osoby wykonujące test i dostrzega trudności, jakie mogą mieć one w trakcie badania,
 - iv. zapisuje wszelkie problemy związane z prowadzeniem badania i odstępstwa od standardowej procedury.
- h. Analizujesz i interpretujesz wyniki, uwzględniając kwestie związane z równym traktowaniem osób badanych.

Standard 2.4

Właściwie analizujesz i interpretujesz wyniki

Wymagane zachowania

- a. Interpretujesz wyniki, biorąc pod uwagę dostępną wiedzę o osobie badanej, kontekst badania testami, warunki, metody, formy i właściwości psychometryczne testu oraz cel badania.
- b. Wybierasz właściwe normy lub grupy odniesienia odpowiednio do kontekstu badania testami i użytych metod testowych.
- c. Wybierasz typy skal i wyniki pochodne, na przykład wyniki standardowe, centyle, odpowiednio do zamierzonego wykorzystania wyników badania testami.
- d. Rozważasz alternatywne interpretacje wyników.
- e. Przedstawiasz interpretacje wyników, biorąc pod uwagę dostępne informacje pochodzące z innych źródeł lub innych metod oceny.
- f. Bierzesz pod uwagę dostępne dane na temat właściwości psychometrycznych testu dla przedstawicieli poszczególnych populacji.
- g. Bierzesz pod uwagę potencjalny wpływ wcześniejszych doświadczeń osoby badanej z testem na jego wykonanie.
- g2. Uwzględniasz możliwy wpływ leczenia farmakologicznego osoby badanej na uzyskane wyniki, jeżeli jest to potrzebne.
- h. Unikasz generalizowania wyników uzyskanych na podstawie jednego testu.
- i. Interpretujesz wyniki z wykorzystaniem aktualnych norm, adekwatnych dla grupy osób badanych.
- j. Bierzesz pod uwagę odstępstwa od standardowej procedury stosowania testu, które mają miejsce zarówno podczas badań indywidualnych, jak i grupowych.
- k. We właściwy sposób wykorzystujesz generowane komputerowo raporty, a w interpretacji wyników bierzesz pod uwagę ich ograniczenia techniczne.
- l. Jesteś przygotowany na konieczność uzasadnienia wykorzystywania raportów generowanych komputerowo i sprostania wyzwaniom w sytuacjach prawnych.

Standard 2.5

Jasno i precyzyjnie przedstawiasz wyniki osobom zainteresowanym

Wymagane zachowania

- a. Określasz, kto może mieć dostęp do wyników badania testami.
- b. Omawiasz wyniki z osobą badaną i innymi zainteresowanymi stronami w sposób konstruktywny i pomocny.
- c. Omawiasz ostateczną rekomendację z zainteresowanymi stronami.
- d. Przedstawiasz wyniki osobom upoważnionym.

- e. Przekazujesz pisemnie lub ustnie raporty z badania upoważnionym osobom, pod warunkiem uzyskania świadomej zgody osoby badanej lub jej prawnego przedstawiciela.
- f. Dostosowujesz formę i strukturę raportu do kontekstu, w jakim przeprowadzono badanie.
- g. Zamieszczasz zwięzłe podsumowanie w raporcie pisemnym i, jeśli jest to potrzebne, rekomendacje.
- h. Dbasz o to, aby raport był od strony technicznej i językowej zrozumiały dla odbiorców.
- i. Wyjaśniasz, jaka jest różnica pomiędzy danymi zebranymi podczas badania testami a danymi uzyskanymi z innych źródeł.
- j. Wyjaśniasz, że wyniki badań testami stanowią tylko jedno ze źródeł informacji i zawsze powinny być analizowane w połączeniu z innymi informacjami.
- k. Informujesz w odpowiednich sytuacjach osoby decyzyjne o tym, jak mogą wykorzystać wyniki badania testami.

Standard 2.6

Sprawdzasz zasadność użycia zastosowanego testu

Wymagane zachowania

- a. Monitorujesz i okresowo kontrolujesz zmiany zachodzące w badanych testem populacjach oraz stosowanych miarach kryterialnych.
- b. Monitorujesz informacje dostępne o teście, aby sprawdzić, czy nie udokumentowano, że jego stosowanie może naruszać dobrą praktykę prowadzenia badań testami, i w konsekwencji uniknąć naruszenia norm prawnych lub prawa osób badanych do równego traktowania.
- c. Bierzesz udział w badaniach walidacyjnych nad metodami testowymi w miarę możliwości i potrzeb.
- d. Pomagasz w uaktualnianiu norm, danych o rzetelności i trafności testu poprzez dostarczanie odpowiednich informacji autorom i wydawcom testów lub rozwijającym je naukowcom.
- e. Dokonujesz poprawnej oceny zasadności użycia testu, jeśli dokonano zmian w jego formie, treści lub procedurze prowadzenia badania.
- f. Dokonujesz poprawnej oceny dowodów trafności, jeśli zmienił się cel, w jakim stosujesz test.

KATEGORIA 3. PRZEPROWADZAJĄC BADANIE, POSTĘPUJESZ ZGODNIE Z ZASADAMI DOBREJ PRAKTYKI

Standard 3.1

Odpowiednio przygotowujesz badanie testami

Wymagane zachowania

- a. Udzielasz w odpowiednim czasie właściwym osobom jasnych informacji na temat celu badania testami, sposobu wykorzystania wyników i sposobu zarządzania danymi.
- b. Udzielasz wskazówek co do sposobu, w jaki osoby badane mogą najlepiej przygotować się do badań testami, i procedury przebiegu badania.
- c. Sprawdzasz, czy test jest odpowiedni dla grupy językowej badanego.
- d. Wysyłasz osobom badanym zatwierdzone ćwiczenia, próbki lub materiały przygotowawcze, jeśli są dostępne i jeśli jest to zgodne z zalecaną praktyką dla testów będących przedmiotem zainteresowania.
- e. Wyjaśniasz osobom badanym ich prawa i obowiązki.
- f. Uzyskujesz świadomą zgodę osób badanych lub ich prawnych przedstawicieli przed przystąpieniem do badania testami.
- g. Wyjaśniasz właściwym stronom konsekwencje uczestniczenia lub nieuczestniczenia w badaniu, jeśli badanie testami jest opcjonalne, tak by mogły dokonać świadomego wyboru.
- h. Przygotowujesz od strony praktycznej badanie testami.
- i. Upewniasz się, że miejsca, w których ma odbyć się badanie testami, są dostępne i wyposażone w odpowiednie udogodnienia.

- j. Dbasz o to, by osoby uczestniczące w przeprowadzaniu badania testami były kompetentne.
- k. Informujesz osobę badaną o kontekście i warunkach badania testami.
- l. Przygotowujesz sprzęt i materiały wykorzystywane w badaniu testami.
- m. Przystosowujesz warunki prowadzenia badania testami odpowiednio do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Standard 3.2

Prawidłowo przeprowadzasz badanie testami

Wymagane zachowania

- a. Witasz osoby badane, informujesz je życzliwie o przebiegu badania i zachowujesz się tak, by zminimalizować ich niepokój.
- b. Udzielasz odpowiedniej pomocy osobom, które zdradzają oznaki nadmiernego niepokoju.
- c. Prowadzisz badanie testami zgodnie z procedurami opisanymi w podręczniku do testu.
- d. Odpowiednio radzisz sobie z pytaniami, problemami związanymi z zachowaniem osób wykonujących testy i problemami technicznymi powstającymi w trakcie badania testami.
- e. Zauważasz i rejestrujesz odstępstwa od procedur prowadzenia badania testami.
- f. Dbasz o bezpieczeństwo materiałów testowych i pilnujesz ich rozliczenia na końcu każdego badania testami.
- g. Ścisłe przestrzegasz wskazówek i instrukcji opisanych w podręczniku do testu, dostosowując procedurę do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Standard 3.3

Dokładnie obliczasz wyniki testu

Wymagane zachowania

- a. Dokonujesz obliczeń zgodnie ze standardowymi procedurami, jeśli liczenie wyników nie odbywa się automatycznie.
- b. Odnosisz wyniki do norm lub tworzysz wyniki pochodne zgodnie z udokumentowanymi procedurami związanymi z daną metodą testową.
- c. Stosujesz procedury sprawdzania wyników badań testami w celu rozpoznania wyników nieprawdopodobnych lub bezsensownych. Sprawdzasz dokładność przekształceń wyników i innych formalnych procedur.
- d. Jasno i dokładnie nazywasz skale oraz jasno określasz wykorzystywane normy, typy skal i równania.